

Motion till riksdagen 2009/10:U315

av Annelie Enochson m.fl. (kd, c, m, fp)

Uigurerernas situation i västra Kina

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige fortsättningsvis i dialogen mellan Sverige och Kina bör verka för att de mänskliga rättigheterna respekteras fullt ut för uigurer och alla andra etniska och religiösa grupper i den autonoma regionen Xinjiang i Kina.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i sina utrikespolitiska kontakter bör kräva att Kinas hundratals miljoner religiöst troende får möjlighet till verklig religionsfrihet och mötesfrihet.

Motivering

Förtrycket av uigurererna i västra Kina har ökat avsevärt sedan den 11 september 2001 och spänningen mellan folkgrupperna i området har ökat successivt. Inför OS 2008 förekom svåra oroligheter och i juli 2009 förekom stora demonstrationer i Urumqi, Kashgar och andra städer i Xinjiang. En mängd uigurer fängslades och närmare 200 dödades enligt officiella uppgifter. Under dessa händelser blev det mycket tydligt att regimen i Beijing underblåser etniska spänningar och skyddar han-kinesiska intressen. Han-kineser är idag i majoritet i delar av den autonoma regionen Xinjiang. Kina har på senare år utökat sin militära närvaro i området och människorättsgrupper rapporterar om allvarliga kränkningar av civilbefolkningen och lokala autonomiförespråkare.

Den framgångsrika kvinnliga företagaren Rebiya Kadeer som suttit i fängelse i över sex år för sin kamp för mänskliga rättigheter för sitt folk uigurererna anklagades efter oroligheterna i juli 2009 för att ha styrt demonstrationerna från sin ofrivilliga exil i USA. Hennes familjemedlemmar och släktingar medverkade under påtryckningar i kinesiska media för att ta avstånd från

Fel! Okänt namn på

henne. Två av hennes söner avtjänar fortfarande fängelsestraff för ekonomiska brott vilka sannolikt är en förevändning för att trakassera familjen.

I slutet av augusti skedde hundratals påstådda attacker med sprutnålar mot framför allt han-kineser i Urumqi och andra städer i Xinjiang. Stora grupper han-kineser gick ut på gatorna för att protestera och också attackera uigurer utan att det omedelbart stoppades av myndigheterna. De flesta av de rapporterade nålattackerna var enligt officiella kinesiska medier falska. I kravallerna som följde dödades ytterligare fem personer. Det är viktigt att Sverige påpekar att uigurnas liksom han-kinesernas rättigheter måste respekteras i alla lägen och att inte den ena folkgruppen misstänkliggörs och att regimen bara stöder majoritetsbefolkningen. Sverige måste verka för detta i dialogen mellan Sverige och Kina och för att de mänskliga rättigheterna respekteras fullt ut för uigurer och alla andra etniska och religiösa grupper i den autonoma regionen Xinjiang i Kina.

Religiös tro misstänkliggörs ofta och kopplas utan grund till politisk verksamhet. De relativt få kristna uigurerna lever i en mycket svår situation då både deras religiösa ställningstagande och lojalitet mot regimen ifrågasätts.

Den kristna uiguren Alimjan Yimit (Alimujiang Yimiti) från Kashgar har under sommaren 2009 ställts inför rätta för ”brott mot statens säkerhet”, trots att den ursprungliga anklagelsen och grunden för att Alimjan häktades 2007 var hans kristna verksamhet. I Xinjiang finns en särskild förordning med förbud mot att sprida den kristna läran ”i områden där det bor muslimer eller lamaister och i gränsområden”, utfärdad av ett regionalt partiorgan. Denna förordning är unik för Xinjiang och strider mot den kinesiska grundlagen. Inga fakta som kommit fram om målet mot Alimjan visar på någon grund för anklagelsen om ”brott mot statens säkerhet”, något som skulle kunna ge honom ett mycket strängt straff.

Också många muslimska skolor har stängts, och imamer fängslas, omskolas ideologiskt och fråntas sin position. Den religiösa friheten i Xinjiang gäller alltså både uigurer, han-kineser och andra etniska grupper.

Den kinesiska regeringen vägrar att göra skillnad på våldsam kamp för självständighet och passivt motstånd mot förtrycket. Massarresteringar sker löpande och flera som anklagats för terrorism har avrättats. Amnesty hävdar att uigurer är den enda folkgruppen som kontinuerligt avrättats på grund av politiska ”brott” de senaste åren. Alla autonomiförespråkare klassificeras som terrorister.

Den svenska regeringen bör i sina kontakter med de kinesiska myndigheterna skyndsamt verka för att dödsstraffen blir upphävda och att namn på de uigurer som sitter fängslade blir offentliga samt att Kina omedelbart garanterar deras säkerhet. Fallet Alimjan Yimit är särskilt uppseendeväckande då han varit häktad sedan slutet av 2007 och redan fått sin rättegång uppskjuten en gång på grund av brist på bevis. Myndigheterna bör kontrollera rättegångar, frige fångarna eller ställa dem inför rätta i överensstämmelse med internationell standard. Sverige bör även verka för att Kina avskaffar dödsstraffet.

Förföljelserna och restriktionerna på grund av religiös tro har ökat generellt i Kina under Hu Jintaos tid som partiledare och president. Kristna både

Fel! Okänt namn på

inom och utanför den registrerade protestantiska kyrkan (tre-själv-rörelsen) får ofta kämpa mot myndigheternas godtycke och bestraffningar.

FN:s kommitté för eliminerandet av rasdiskriminering utkom i augusti 2009 med en rapport om förhållandena i Kina där man betonar vikten av att religiösa grupper fritt kan utöva sin religion och att etniska grupper fritt kan utvecklas med sitt eget språk och sin kultur. Sverige bör agera både unilateralt och inom ramen för EU för att Kina tar till sig kritiken och gör genomgripande förändringar i både lagsystem och praxis. Sverige bör i sina utrikespolitiska kontakter kräva att Kinas hundratals miljoner religiöst troende får möjlighet till verklig religionsfrihet och mötesfrihet.

Inför folkrepubliken Kinas 60-årsjubileum i oktober 2009 har en våg av trakasserier och arresteringar skett mot religiösa grupper, särskilt kristna. Ofta tvingas ledande personligheter lämna sin hemort och hålls under någon form av husarrest på annan ort tills den för tillfället känsliga perioden är över. Samma taktik används mot politiskt oliktankande sedan länge, och det återkommer varje år vid olika tillfällen som bedöms politiskt känsliga. Här finns inte någon rättssäkerhet och även i detta fall går agerandet i konflikt med gällande lagar och förordningar. Regimen utnyttjar det juridiska systemet och anklagar och dömer systematiskt religiöst troende på andra grunder än deras tro för att kunna hävda att Kina fortfarande har religionsfrihet. Sedan 1990-talet driver regimen också en kampanj där man vill att ”religionen ska anpassa sig till det socialistiska samhället”. Detta tar sig uttryck i att de registrerade religiösa grupperna uppmanas omtolka sitt religiösa budskap efter denna princip och tona ner vad regimen ser som kontroversiellt och konfliktskapande. Regimen söker alltså kontrollera den registrerade religionens uttryck även teologiskt, inte bara genom fysiska ingripanden.

Intressant att notera är en akademisk studie om antalet religiöst troende i Kina, vilken presenterades i början av 2007 vid East China Normal University i Shanghai. Rapporten hävdar att över 300 miljoner kineser är troende, varav ca 40 miljoner är protestanter och 14–15 miljoner katoliker. Många bekänner sig till olika former av folktro.

Den svenska regeringen är bekant med det faktum att de svenska folkrörelserna spelade en fundamental roll då Sverige gick från fattigdom till välstånd och demokrati. Den svenska frikyrkan var en tongivande aktör under denna tid och en viktig gräsrotsrörelse som mobiliserade det svenska civila samhället till en positiv förändring. Verklig religionsfrihet och mötesfrihet är således av fundamental vikt för att det kinesiska civila samhället ska kunna utvecklas och bidra till en positiv samhällsutveckling.

Stockholm den 2 oktober 2009

Annelie Enochson (kd)

Ulrika Carlsson i Skövde (c)

Elisabeth Svantesson (m)

Cecilia Wigström i Göteborg (fp)